

Piliečių pasiūlymai dėl Europos Sąjungos politikos prioritetų po 2024 m. Europos Parlamento rinkimų

Co-funded by the European Union

Išreikštos nuomonės ir požiūriai yra tik autorių ir nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Europos švietimo ir kultūros vykdomosios įstaigos (EACEA) požiūrį ir nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei pagalbą teikianti institucija negali būti už jas atsakingos.

20. **2025 M.** SAUSIO **MĖN.**

Parašė:
Plattform Christdemokratie, Austrija,
pagal ES finansuojamą projektą DECIDE

PLATTFORM CHRISTDEMOKRATIE

PROJEKTO APŽVALGA

Projektas DECIDE (Democratic Engagement through Critical Information Discernment and Education) yra Europos sąjungos finansuojama iniciatyva pagal CERV-2023-CITIZENS-CIV. Projektas, kuriam vadovauja asociacija "U ime obitelji" (Kroatija) kartu su partneriais iš Austrijos, Lietuvos ir Kroatija, vykdomas nuo 2024 m. birželio mėn. iki 2026 m. gegužės mėn. Vienas pagrindinių jo tikslų - palengvinti aktyvų ES piliečių ir sprendimų priėmėjų dialogą dėl politikos prioritetų po 2024 m. Europos Parlamento rinkimų.

PROJEKTO PARTNERIAI

Projekto vadovas: Udruga U ime obitelji (Kroatija)
Partneriai: Plattform Christdemokratie (Austrija)
Ateitininkų federacija (Lietuva)
Svjetski savez mladih Jugoistočna Europa (Kroatija)

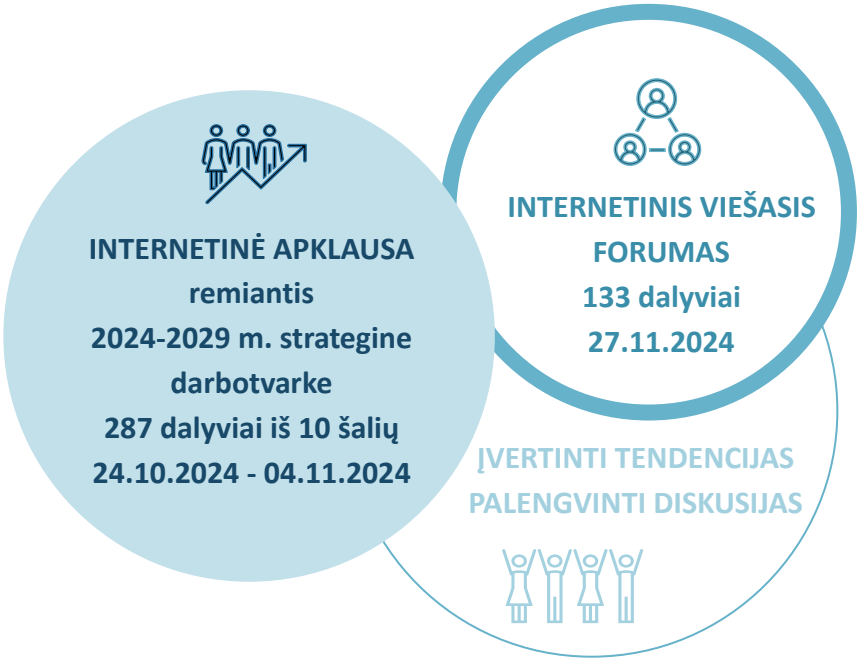
METODOLOGIJA

Projekto komanda savo tyrimą grindė 2024 m. birželio mėn. EK priimta 2024-2029 m. strategine darbotvarke, kurioje daugiausia dėmesio skiriama trims pagrindiniams ramsčiams:

- Laisva ir demokratiška Europa
- Stipri ir saugi Europa
- Klestinti ir konkurencinga Europa

Siekiant surinkti įžvalgas, projekte taikytas įvairiapusis metodas:

- Internetinė apklausa: 287 dalyviai iš 10 šalių (2024 m. spalio - lapkričio mėn.)
- Viešasis forumas internete: 133 dalyviai (2024 m. lapkričio 27 d.)

Remiantis apklausos rezultatais, forumo diskusijų rezultatais ir DECIDE platformos atsiliepimais, parengta ši baltoji knyga, kurioje išsamiai aptariamas piliečių dalyvavimas ES politikos formavime.

Šį dokumentą sudaro keli pagrindiniai skyriai, kurių kiekviename aptariamas esminis Europos Sąjungos strateginių prioritetų aspektas. Pirmajame skirsnyje "Už laisvą ir demokratišką Europą" nagrinėjamos demokratijos, žmogaus teisių ir teisinės valstybės vertybės, kartu pateikiant rekomendacijas, kaip stiprinti piliečių dalyvavimą ir valdymą. Kitame skyriuje "Kovojant už demokratiją ir žodžio laisvę" nagrinėjami didėjantys iššūkiai, kuriuos kelia dezinformacija, politinė poliarizacija ir žodžio laisvė, ir siūlomi sprendimai, kaip palaikyti demokratinį diskursą. Kitame skyriuje "Už stiprią ir saugią Europą" vertinamos išorės ir vidaus saugumo grėsmės, įskaitant geopolitinius konfliktus, migracijos politiką ir ES vaidmenį užtikrinant stabilumą pasaulyje. Galiausiai skyriuje "Už klestinčią ir konkurencingą Europą" aptariama ekonominė politika, inovacijos ir strategijos, reikalingos klestinčiai ir savarankiškai Europos ekonomikai užtikrinti

Baltojoje knygoje pateikiama piliečių nuomonė apie politikos prioritetus po 2024 m. Europos Parlamento rinkimų, nustatomi pagrindiniai politikos formavimo iššūkiai ir siūlomos veiksmingos rekomendacijos sprendimų priėmėjams. Ji bus plačiai išplatinta naujai išrinktiems Europos Parlamento nariams (EP nariams), siekiant užtikrinti, kad piliečių nuomonė darytų įtaką teisėkūros ir strateginiams procesams ES.

PAGRINDINĖS IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

1. UŽ LAISVĄ IR DEMOKRATINĘ EUROPĄ

Dauguma iš mūsų sutiks, kad Europos vertybių puoselėjimas Europos Sąjungoje yra labai svarbus siekiant užtikrinti laisvą ir demokratišką Europą. Esame linkę sutikti, kad reikia saugoti tokias vertybes kaip žmogaus orumas, žmogaus teisės, laisvė ir demokratija. Galbūt visi norime skatinti demokratiją ir saugoti teisinę valstybę, tačiau kokios yra tinkamos priemonės tai daryti?

Apklausos dalyviai pabrėžė, kad ES politika visų pirma turėtų būti orientuota į tokias vertybes, kaip pagarbos žmogaus orumui užtikrinimas ir pasisakymas už demokratiją ir saviraiškos laisvę.

Daugelis projekto DECIDE internetinės apklausos dalyvių (92 iš 287) tvirtai palaikė žmogaus orumo principą, kurį jie apibrėžia kaip gyvybės apsaugos užtikrinimą visais jos etapais - nuo pradėjimo iki mirties. Be teisinės sistemos, užtikrinančios žmogaus gyvybės apsaugą visais etapais, jie tvirtai pasisakė už didesnę finansinę ir švietimo paramą šeimoms, taip pat vienišiems tėvams. Daugelis jų mano, kad sveikos šeimos struktūros yra svarbiausias turtas, padedantis užauginti būsimas europiečių kartas, galinčias užtikrinti ir toliau tobulinti laisvą ir demokratinę Europą. Toliau pateiktos rekomendacijos - tai mūsų internetinės apklausos rezultatai, išvardyti pagal dalyvių prioritetus.

Rekomendacijos dėl „pagarbos žmogaus orumui”:

- Vertinti ir **saugoti gyvybę** nuo prasidėjimo iki mirties.
- Finansiškai **remti šeimas, vienišus tėvus** ir **vaikus** bei švietimo iniciatyvas.
- Formuojant ES politiką remtis **krikščioniškomis vertybėmis ir Europos tradicijomis.**
- Didinti **socialinį teisingumą** ES visuomenėje.
- **Taikiai,** be smurto **gerbti skirtingas politines nuomones**.

„Demokratijos ir saviraiškos laisvės“ srityje mes, europiečiai, susiduriame su tam tikromis dilemomis. Gyvename skaitmeniniame pasaulyje, kuriame misinformacija ir dezinformacija virsta rimtomis potencialiomis grėsmėmis, todėl vis sunkiau atskirti patikimus šaltinius ir nustatyti paslėptus tam tikrų komunikacijos metodų tikslus. Tačiau kokios yra tinkamos priemonės šiai problemai spręsti? Vienas iš pagrindinių DECIDE Online viešojo forumo pranešėjų Paul Coleman pabrėžė, kad reikia atidžiai peržiūrėti, kokį vaidmenį reguliuojant šią sritį turėtų atlikti tokios institucijos kaip ES. Jis pateikė kritišką požiūrį į didėjantį žodžio reguliavimą pasitelkiant kovos su dezinformacija įstatymus. Jis atsekė, kaip vis daugiau šalių ir institucijų priima tokius įstatymus, kriminalizuojančius dezinformaciją. Tačiau Colemanas abejojo šiomis priemonėmis. Viena vertus, neaiškūs dezinformacijos apibrėžimai, kita vertus, kyla autoriteto klausimas: kas sprendžia, kas yra tiesa, o kas – melas.

Pagrindiniai pranešėjai per viešąjį internetinį forumą
Lukas Mandl, Europos Parlamento narys;
Johannes Moravitz, COMECE patarėjas ekologijos, energetikos ir žemės ūkio politikos klausimais
Paul Coleman, ADF International vykdomasis direktorius

Daugelis internetinės apklausos dalyvių (74 iš 287) išreiškė susirūpinimą, kad religijos laisvei ir laisvei reikšti kitokias nei įprasta pažiūras daromas vis didesnis spaudimas. Daugelis jų taip pat pasisakė už tai, kad daugiau dėmesio būtų skiriama žiniasklaidos mokymams, žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumui ir sveikos, tolerantiškos diskusijų kultūros palaikymui.

Vienas iš pagrindinių viešajame interneto forume kalbėjusių pranešėjų Johannes Moravitz atkreipė auditorijos dėmesį į kai kuriuos etinius iššūkius šiuolaikiniame skaitmeniniame pasaulyje, įspėdamas apie didėjančią vienatvę, psichikos sveikatos problemas ir socialinių ryšių silpnėjimą. Moravicas ragino laikytis subalansuoto požiūrio į technologijas, kartu išlaikant krikščioniškąsias vertybes kaip pagrindinį principą. Etikos ir ekologijos temos turi būti integruotos į skaitmeninį amžių.

Rekomendacijos dėl žodžio laisvės:

- Skatinti ir saugoti **nuomonės, žodžio** ir **religijos laisvę**.
- Užtikrinti neutralią, laisvą ir **nepriklausomą žiniasklaidą** ir sutelkti dėmesį į **žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumą, toleranciją, diskusijų kultūrą, klaidingų naujienų nustatymą.**
- **Atsilaikyti prieš radikalias pozicijas** (kairiąsias ar dešiniąsias) ir vengti, kad sprendimus iškraipytų garsiai nuskambėjusios ar įtakingos elito mažumos.
- **Šalinti** demokratijai **kylančias grėsmes**, pavyzdžiui, išorės politines ar kibernetines grėsmes, politinį islamą.
- Skatinti **tiesioginę demokratiją** ir aktyvesnį piliečių dalyvavimą.

2. UŽ STIPRIĄ IR SAUGIĄ EUROPĄ

Apklausos dalyviai pabrėžė, kad ES politika turėtų būti orientuota į BENDRADARBIAVIMĄ tarp ES šalių MIGRACIJOS IR KELIONIŲ VALDYMO srityje

Agresyvus Rusijos karas prieš Ukrainą skaudžiai parodė, kokia trapi gali būti taika ir saugumas Europoje. Daugelio internetinės apklausos dalyvių nuomone, ES nerodė pakankamai vieningo požiūrio sprendžiant išorės saugumo klausimus. Tačiau net ir nesusiję su Rusijos ir Ukrainos konfliktu, daugelis dalyvių įžvelgia didelių ES saugumo strategijos spragų.

Nors dauguma jų sutiko, kad tam tikras migracijos kiekis vertintinas teigiamai, pavyzdžiui, siekiant pritraukti talentus arba patenkinti darbuotojų poreikį įvairiose srityse, buvo griežtai kritikuojamas didelis migracijos kiekis ir nepakankamas bendradarbiavimas ES migracijos valdymo srityje.

Kai kurie dalyviai pasisakė už tai, kad migracija į ES būtų apribota arba visiškai sustabdyta, o kiti pabrėžė, kad reikia veiksmingesnių ir geriau koordinuojamų kovos su nelegalia migracija ir prekyba žmonėmis pastangų.

Kitas svarbus klausimas buvo tariamas integracijos pastangų nepakankamumas ir susirūpinimas, jog saugumui vis didesnę grėsmę kelia auganti politinio islamo įtaka Europoje.

Rekomendacijos dėl stiprios ir saugios Europos:

- **Sustabdyti arba apriboti (nelegalią) migraciją,** nustatyti **griežtesnį sienų valdymą.**
- Didinti **integracijos pastangas** ir užtikrinti, kad **būtų laikomasi įstatymų**, nes priešingu atveju gali kilti griežtų pasekmių (konkrečiai: spręsti politinio islamo problemą).
- **Parengti vieningą ES požiūrį į** migracijos organizavimą ir sienų valdymą.
- **Aktyviai nukreipti** migraciją (sudaryti sąlygas įgyti mums reikalingų įgūdžių) ir **remti migracijos kilmės šalis, kad jos** išvengtų migracijos.
- **Teisingas migrantų pasiskirstymas** tarp šalių arba pačiose šalyse (miestai ir kaimo vietovės).

Lukas Mandl viešajame internetiniame forume pabrėžė, kad ES iš tiesų turi įgyti daugiau jėgos išorėje ir daugiau laisvės viduje. Jo nuomone, tik stiprią strateginę autonomiją turinti ES gali būti sėkminga. Jis paminėjo, kad dabar ES pirmą kartą turi specialų „gynybos komisijos narį“. ES turi tapti pajėgesnė reaguoti į agresyvią V. Putino Rusiją ir kartu išlikti atvira dialogui su būsima „kita“ Rusija, kuri, tikimasi, ateis po dabartinio režimo. Internetinio viešojo forumo auditorija nebūtinai buvo vieninga dėl dabartinės ES strategijos, kai kurie dalyviai taip pat perspėjo, kad negalima pilti alyvos į ugnį, ir veikiau pasisakė už karo de-eskalavimą ir tvirtesnes diplomatines pastangas užbaigti šią krizę.

3. UŽ KLESTINČIĄ IR KONKURENCINGĄ EUROPĄ

Europos Sąjungos, kaip globalizuotos ekonominės sistemos dalies, konkurencinei padėčiai neabejotinai kelia nemažai iššūkių tokios valstybės kaip Kinija, taip pat Jungtinės Amerikos Valstijos, Rusija ir daugelis kitų. ES įsipareigojimas užtikrinti kokybę, aukštus ekologinius standartus ir sąžiningą darbo užmokestį, nors ir pagirtinas, taip pat kelia pavojų konkurencingumui. Kaip užtikrinti, kad klestintį Europos regioną perduotume kitoms kartoms?

Apklausos dalyviai pabrėžė, kad ES politika turėtų būti orientuota į inovacijoms ir verslui palankią aplinką.

Projekto DECIDE kontekste internetinės apklausos dalyviai nurodė svarbias sritis, kurias reikėtų tobulinti, kad būtų skatinama inovacijoms ir verslui palankesnė aplinka. Daugelis pasisakė už reguliavimo panaikinimą, biurokratijos mažinimą ir klausimų sprendimą subsidiarumo lygmeniu. Daugelis taip pat manė, kad mokesčių mažinimas darbo užmokesčiui ir įperkamos energijos užtikrinimas turėtų pakeisti situaciją, kad būtų užtikrintas didesnis mūsų Europos įmonių konkurencingumas.

Tačiau konkurencingumo problemai spręsti reikia ir kultūrinių pokyčių. ES politika turėtų aktyviai skatinti ir kurti į rezultatus ir pasiekimus orientuoto požiūrio pagrindą, kartu teikiant tikslinę paramą mažosioms ir vidutinėms įmonėms.

Rekomendacijos klestinčiai ir konkurencingai Europai:

- Skatinti **inovacijas** ir **verslumą**, **stiprinti mažąsias ir vidutines įmones.**
- Biurokratijos mažinimas ir **reguliavimo panaikinimas** taikant daugiau subsidiarumo.
- Plėtoti pažangią energetikos politiką, užtikrinti **energijos prieinamumą ir mažinti mokesčius,** ypač darbo užmokesčiui.
- Remti **švietimą, įgūdžių tobulinimą** ir **visą gyvenimą trunkantį mokymasi.**
- Skatinti **į rezultatus ir pasiekimus orientuotą kultūrą,** orientuotis į **verslo sąžiningumą** ir **remti talentus**.

EP narys Lukas Mandl viešajame forume patvirtino, kad šiuo metu Europos Parlamente aktyviai siekiama, kad konkurencingumas taptų vienu iš svarbiausių prioritetų kitame ES instituciniame cikle. Jis sutiko, kad Europa turi mažinti priklausomybę nuo tokių šalių kaip Kinija ir tapti savarankiškesnė saugumo srityje, mažinti priklausomybę nuo JAV ir kitų pasaulio šalių.

Todėl ES turės stiprinti savo inovacijų pajėgumus ir pritraukti daugiau kvalifikuotos darbo jėgos ir ekspertų iš išorės. Tai reiškia, kad turime daugiau dėmesio skirti mokymuisi visą gyvenimą ir pritaikyti savo, kaip europiečių, įgūdžius prie besikeičiančio pasaulio. Todėl ES politikoje daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama tinkamoms švietimo programoms, taip pat paramai šeimoms ir jaunajai kartai, jog jos galėtų klestėti ir ugdyti savo talentus. Tokia Europos įgūdžių iniciatyva turėtų apimti skaitmeninių įgūdžių mokymo programas, taip pat pramonės ir švietimo partnerystę bei mažų ir vidutinių įmonių (MVĮ) paramos programas.